

“Razılaşdırılmışdır”

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının
Baş Direktoru

_____ V.C.Qurbanov

“ ” _____ 2026-cı il

“Təsdiq edilmişdir”

“Atəşgah” Sığorta Şirkəti ASC-nin
İdarə Heyətinin sədri

_____ E.R.Əhmədov

“ ” _____ 2026-cı il

**DƏMİRYOL NƏQLİYYATI VASİTƏLƏRİNİN
SİĞORTASI QAYDALARI**

**«Atəşgah» Sığorta Şirkəti ASC
2026**

Anlayışlar.	3
Maddə 1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR.	4
Maddə 2. SİĞORTA PREDMETİ, SİĞORTANIN SİNFİ VƏ NÖVÜ	4
Maddə 3. SİĞORTA MƏBLƏĞİ	4
Maddə 4. SİĞORTA RİSKLƏRİ	4
Maddə 5. SİĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR	5
Maddə 6. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANILMASI, SİĞORTA TƏMİNATININ QÜVVƏYƏ MİNMƏSİ, ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR EDİLMƏSİ	5
Maddə 7. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ	6
Maddə 8. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQLARI VƏ VƏZİFƏLƏRİ	6
Maddə 9. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ	7
Maddə 10. SİĞORTA ÖDƏNİŞİ	8
Maddə 11. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNA	9
Maddə 12. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ VƏ ÖDƏNİŞİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNA BARƏDƏ QƏRAR	10
Maddə 13. SİĞORTANIN ƏRAZİSİ	10
Maddə 14. AZADOLMA MƏBLƏĞİ	10
Maddə 15. SİĞORTA HAQQI	10
Maddə 16. RİSKİN ARTMASI	10
Maddə 17. ZƏRƏRİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ	11
MADDƏ 18. SUBROQASIYA	11
Maddə 19. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI	11
Maddə 20. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ	11
Maddə 21. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR	11
Dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin sığortası üzrə baza sığorta tariflərinin hesablanması və iqtisadi əsaslandırılması	12

ANLAYIŞLAR

Bu qaydalarda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortaçı – “Atəşgah” Sığorta Şirkəti ASC;

Sığortalı - Sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan, sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığorta obyekti – Sığortalının, yaxud sığorta olunanın sığortalanmış nəqliyyat vasitəsi ilə bağlı qanunazidd olmayan əmlak mənafeyi;

Sığorta predmeti - Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanmış nəqliyyat vasitəsi;

Faydalanan şəxs - Sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişi verilməli olan şəxs;

Sığorta ödənişi – Sığorta hadisəsi baş verdikdə qanunvericiliyə, həmçinin Sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq Sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Azadolma məbləği - sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsi;

Mühüm şərtlər – Sığorta müqaviləsində, yaxud sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş və sığortalı tərəfindən yerinə yetirilməməsi sığortaçının sığorta ödənişi verməkdən imtina etməsi və ya sığorta müqaviləsini, yaxud sığorta şəhadətnaməsini ləğv etməsi üçün əsas olan şərtlər;

Səlahiyyətləndirilmiş sürücü – Sığorta müqaviləsində göstərilmiş və ya sığortaçı tərəfindən başqa cür tanınmış, qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququna malik olan şəxs;

Dəmiryol nəqliyyat vasitəsi – Sığorta müqaviləsində göstərilən, bu qaydalara uyğun olaraq sığortalanmış və ya istismarı ilə əlaqədar sığorta təminatının verildiyi nəqliyyat vasitəsi;

Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin istismar olunması – Nəqliyyat vasitəsinin ərizə formasında göstərilmiş məqsədlərə müvafiq olaraq istismar olunması;

Ərizə - Sığorta olunmaq məqsədilə sığortalı tərəfindən doldurulan ərizə forması; ərizə formasında sığorta predmetinə dair sığortalı tərəfindən göstərilən bütün məlumat və halların həqiqətə uyğun və dolğun olması bu sığorta müqaviləsinin mühüm şərtidir;

Maddə 1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Bu qaydalar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər normativ-hüquqi aktlara uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bu qaydalar ilə Nizamnamə əsasında fəaliyyət göstərən "Atəşgah" Sığorta Şirkəti Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra "sığortaçı" adlandırılacaq) dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin (dartıcı vasitələr, vaqonlar və s.) sığortasını həyata keçirir.

1.2. Dəmiryol nəqliyyatı vasitələri üzrə sahibkarlıq fəaliyyəti göstərmək hüququna malik olan fiziki və hüquqi şəxslər (bundan sonra "sığortalı" adlandırılacaq) bu qaydalara uyğun olaraq sığortaçı ilə dəmiryol nəqliyyatı vasitələri üzrə sığorta müqavilələrini bağlamaq hüququna malikdir.

1.3. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsi üzrə əmlak mənafeləri sığorta müqaviləsi əsasında sığortalanan şəxs (bundan sonra "sığorta olunan" adlandırılacaq) qismində başqa şəxs nəzərdə tutulmasından asılı olmayaraq, sığortalının sığorta olunan kimi tanınması heç bir halda, o cümlədən müqavilə şərtləri ilə məhdudlaşdırıla bilməz.

1.4. Bu qaydalar onun əsasında bağlanılan müqavilələrin ayrılmaz hissəsi sayılır və qaydalara zidd olmayaraq sığorta müqaviləsi üzrə müəyyən edilmiş şərtlər nəzərə alınmaqla sığortalı ilə sığortaçı üçün (bundan sonra "Tərəflər" adlandırılacaq) məcburidir.

Maddə 2. SİĞORTA PREDMETİ, SİĞORTANIN SİNFİ VƏ NÖVÜ

2.1. Bu qaydalar üzrə zədələnmə, tam məhv olma, həmçinin qaçırılma və ya oğurlanma risklərindən sığortalanmış dəmiryol nəqliyyatı vasitəsi sığorta predmeti hesab olunur.

2.2. Bu Qaydalara əsasən aşağıdakı dəmiryol nəqliyyatı vasitələri sığortalana bilər:

2.2.1. Vaqon və yarımvaqonlar;

2.2.2. Sisternlər;

2.2.3. Refrijeratorlar;

2.2.4. Dəmiryolu nəqliyyatına aid olan başqa dəmiryol nəqliyyatı vasitələri.

2.3. Bu Qaydalara əsasən aşağıdakı dartıcı dəmiryolu vasitələri sığortalana bilər:

2.3.1. Elektrovozlar;

2.3.2. Teplovozlar;

2.3.3. Parovozlar;

2.3.4. Elektrik qatarları;

2.3.5. Dizel qatarları;

2.3.6. Qazotrubovozlar;

2.3.7. Dartıcı dəmir yolu vasitələrinə aid olan başqa dəmiryol nəqliyyatı vasitələri (sərbəst hərəkət edə bilən vasitələr).

2.4. Bu qaydalarda sığorta növü qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə əmlak sığortası hesab edilir.

2.5. Bu qaydalar qeyri-həyat sığortası sahəsində sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan əmlakın sığortası üzrə aşağıdakı sinfi əhatə edir:

- dəmiryol nəqliyyatı vasitəsinin zədələnməsi, məhv olması, həmçinin qaçırılması və ya oğurlanması nəticəsində sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin sığortası.

Maddə 3. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

3.1. Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçı və sığortalı arasında sığorta müqaviləsinə əsasən müəyyənləşdirilir.

3.2. Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin son həddidir.

Maddə 4. SİĞORTA RİSKLƏRİ

4.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddətdə hərəkətdə olub-olmamasından asılı olmayaraq, dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin və ya onun hissələrinin aşağıda göstərilən səbəblərdən zədələnməsi, itməsi və ya məhv olması sığorta hadisəsi hesab olunur:

4.1.1. Yanğın və/və ya partlayış;

4.1.2. Üçüncü şəxslərin qeyri-qanuni hərəkətləri;

4.1.3. Təbii fəlakətlər;

4.1.4. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin relsdən çıxması, aşması, hər hansı başqa nəqliyyat vasitəsi və ya maneə ilə toqquşması, yaxud üzərinə hər hansı predmetin düşməsi.

4.2. Sığorta təminatı verilmiş təbii fəlakətlərə aşağıdakılar aid edilir:

- 4.2.1. Su basma və daşqın, yeraltı suların fəaliyyəti;
- 4.2.2. Zəlzələ;
- 4.2.3. Vulkan püskürməsi;
- 4.2.4. Sel, torpaq sürüşməsi, uçqun;
- 4.2.5. Qasırğa, tufan;
- 4.2.6. Yerli ərazi üçün qeyri-adi olan yağmurlar (dolu, sel, daşqın, leysan və s.), şaxtalar və ya digər təbii fəlakətlər;
- 4.3. Sığorta şəhadətnaməsinə əsasən tərəflər arasında daha geniş sığorta təminatı razılaşdırıla bilər.

Maddə 5. SİĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR

- 5.1. Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıdakılar nəticəsində sığorta obyektinin məhv olması və ya zədələnməsi sığorta təminatına daxil edilmir:
 - 5.1.1. Sığortalının, həmçinin onun nümayəndəsinin qəsdı;
 - 5.1.2. Nüvə partlayışının təsiri, radiasiya və ya radioaktiv şüalanma;
 - 5.1.3. Müharibə, təcavüz, hərbi əməliyyatlar, xarici dövlətlərin düşmənçilik hərəkətləri, elan edilib-edilməməyindən asılı olmayaraq təcavüzkar hərbi əməliyyatlar, vətəndaş müharibəsi, hər cür xalq iğtişaşları, tətilər, qiyam, tədricən xalq üsyanları və ya hərbi qiyamlara çevrilən xalq iğtişaşları, hərbi qiyam, inqilab, hərbi hərəkətlər;
 - 5.1.4. Dövlət orqanlarının sərəncamı ilə dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin üzərində mülkiyyət və ya sahiblik hüququnun ləğvi, müsadirə edilməsi, üzərinə həbs qoyulması;
 - 5.1.5. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin hər hansı səbəbdən zəbt edilməsi (digər şəxslər tərəfindən qanunsuz olaraq ələ keçirilməsi, özbaşına tutulması);
 - 5.1.6. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin gedişə buraxılmasına qədər onun hərəkətə yararsızlığı haqqında sığortalının və ya onun nümayəndəsinin xəbərdar olması;
 - 5.1.7. Zərbə dalğasının (səs dalğası, hidravlik dalğa və s.) bilavasitə və ya vasitəli təsiri;
 - 5.1.8. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmayan məqsədlər üçün istifadəsi;
 - 5.1.9. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin idarə etmə səlahiyyəti olmayan şəxslər tərəfindən idarə edilməsi;
 - 5.1.10. Maşinistin, sığortalının (faydalanan şəxsin) və ya onun nümayəndəsinin yanğına qarşı təhlükəsizlik və dəmiryol hərəkəti üzrə təhlükəsizlik qaydalarına qəsdən riayət etməməsi;
 - 5.1.11. Sığorta olunmuş dəmiryol nəqliyyat vasitələrindən təyinatı üzrə istifadə edilməməsi;
 - 5.1.12. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin və ya onun hissələrinin köhnəlməsi, aşınması;
 - 5.1.13. Onun digər hissələrinin zədələnməsinə səbəb olmayıbsa, dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin hissələrinin sınması;
 - 5.1.14. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin toksik, spirtli və narkotik qəbul edərək, sərxoşluq vəziyyətində olan maşinist tərəfindən idarə edilməsi;
 - 5.1.15. Bu qaydalarda nəzərdə tutulan mühüm şərtlərin yerinə yetirilməməsi və sığortalının sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan belə şərtlərə əməl etməməsi;
- 5.2. Sığorta müqaviləsinə əsasən Tərəflər arasında digər istisnalar da müəyyənləşdirilə bilər.

Maddə 6. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANILMASI, ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR EDİLMƏSİ

- 6.1. Sığorta müqaviləsinə görə sığortaçı sığorta hadisəsi zamanı sığortalıya sığorta ödənişi verməyi, Sığortalı isə sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş müddətlərdə sığorta haqqını ödəməyi öhdəsinə götürür. Sığorta müqaviləsi tərəflərin bu qaydalar əsasında yazılı formada tərtib etməsi, qarşılıqlı imzalaması və sığortalının bu qaydalar ilə razı olduğunu təsdiq etməsi şərti ilə sığortaçı tərəfindən sığortalıya sığorta şəhadətnaməsinin verilməsi yolu ilə bağlanır.
- 6.2. Sığorta müqaviləsinə ediləcək əlavə və dəyişikliklər qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq tərəflərin qarşılıqlı razılaşması yolu ilə həyata keçirilir.
- 6.3. Sığorta müqaviləsi müəyyən müddət üçün bağlanılır.
- 6.4. Yalnız müqavilənin (şəhadətnamənin) qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən sığorta hadisələrinə təminat verilir.
- 6.5. Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi halında, sığorta təminatının müddəti sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat iyirmi dördədən başlanır və sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat iyirmi dördədə başa çatır.

Maddə 7. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ

7.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:

7.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

7.1.2. aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:

7.1.2.1. əmlak sığortası müqaviləsinə bağlamış sığortalı sığorta müqaviləsi bağlayarkən sığortalanmış əmlakı qəbul edəcək hər hansı şəxsi təyin etmiş olduğu, habelə sığorta hadisəsi baş verəndə sığortaçının razılığı ilə onu dəyişdirmiş olduğu hallarda sığortalı fiziki şəxs vəfat edərsə, onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri Mülki Məcəllə ilə müəyyən olunmuş vərəsəlik qaydasında sığortalanmış əmlakı qəbul edən şəxsə keçir;

7.1.2.2. müqavilədə başqa şərtlər müəyyən edilməmişdirsə, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünün, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;

7.1.2.3. sığortalı olan hüquqi şəxs sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə yenidən təşkil edildikdə onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq hüquq varisinə keçir.

7.1.3. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;

7.1.4. Sığorta müqaviləsində digər hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə; əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilir;

7.1.5. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

7.1.6. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;

7.1.7. sığortalı sığorta haqqını sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

7.1.8. sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

7.1.9. sığortalı və ya sığortaçı sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə.

7.2. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, mülki məsuliyyət sığortası üzrə müqavilə məhkəmənin müvafiq qərarının qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir, digər hallarda isə belə sığortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

Maddə 8. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQLARI VƏ VƏZİFƏLƏRİ

8.1. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları vardır:

8.1.1. Sığorta müqaviləsində qeyd olunan sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək;

8.1.2. Sığorta risklərini və bu risklərin istisnalarını müəyyən etmək;

8.1.3. Sığortalıdan sığorta müqaviləsi bağlanarkən ona məlum olan, habelə sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və müqavilədən imtina etmək, yaxud onun məzmununu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə məlumatın verilməsini tələb etmək;

8.1.4. Bu qaydalarda nəzərdə tutulan şərtlərin sığortalı tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb etmək;

8.1.5. Qaydaların 8.4.4-cü bəndində göstərilən tələblərin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq şəraitin yaradılmasını sığortalıdan tələb etmək;

8.1.6. Sığorta obyektı və hadisəsi barəsində sığortalıdan doğru və aydın məlumat verməsini tələb etmək;

8.1.7. Bu qaydalarda nəzərdə tutulan hallarda sığorta müqaviləsinə xitam vermək;

8.1.8. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalıdan sığorta riskinin müəyyən olunması və sığorta haqqının hesablanması üçün zəruri və ona məlum olan bütün halları və məlumatları tələb etmək və əlavə zəruri məlumatların siyahısını tərtib edərək, yazılı müraciət formasında sığortalıya göndərmək;

8.1.9. Baş vermiş sığorta hadisəsi ilə əlaqədar olaraq Sığortalıdan sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədləri istəmək.

8.2. Sığortaçının vəzifələri aşağıdakılardır:

- 8.2.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etmək. Bu zaman sığortalıya sığorta hadisəsi hesab edilə bilən halın baş verdiyi zaman necə hərəkət etməyi, sığortaçının sığorta ödənişindən imtina etməsinin qanuni əsaslarını əks etdirən, hamı tərəfindən asanlıqla başa düşülən üslubda tərtib edilmiş yaddaş verəqi verməlidir;
- 8.2.2. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortaçı hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər vermək;
- 8.2.3. Sığorta hadisəsi təsiri nəticəsində sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişini həyata keçirmək;
- 8.2.4. Bu qaydalarda və qanunvericiliklə nəzərdə tutulan digər vəzifələri yerinə yetirmək;
- 8.3. Sığortalının aşağıdakı hüquqları vardır:
- 8.3.1. Bu qaydalarda və qanunvericiliklə nəzərdə tutulan şərtlərin sığortaçı tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb etmək;
- 8.3.2. Sığorta hadisəsinin təsiri nəticəsində sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişini tələb etmək;
- 8.3.3. Sığortaçıdan sığortanın aparılması qaydaları və şərtləri, həmçinin sığortalının hüquq və vəzifələri barədə məlumat almaq;
- 8.3.4. Sığorta şəhadətnaməsi itirildikdə, onun dublikatını almaq;
- 8.3.5. Sığortaçı və ya müstəqil ekspert tərəfindən dəymiş zərərin miqdarının və sığorta ödənişinin məbləğinin müəyyən edilməsinin nəticələri ilə tanış olmaq;
- 8.3.6. Sığortaçının sığorta ödənişindən imtina barədə qərarı və ya sığorta ödənişinin məbləği ilə razılaşmadığı halda və / və ya məhkəməyə şikayət etmək;
- 8.4. Sığortalının vəzifələri aşağıdakılardır:
- 8.4.1. Sığorta müqaviləsində qeyd olunan sığorta haqqını ödəmək;
- 8.4.2. Sığorta riskləri barədə sığortaçıya məlumat vermək;
- 8.4.3. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən, sığorta müqaviləsinin məzmununa daxil edilməli olan, həmçinin özünə məlum olan və sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən, habelə müqavilə bağlandıqdan sonra sığorta riskinin dəyişməsi ilə bağlı bütün hallar barədə məlumatları və müvafiq sənədləri sığortaçıya təqdim etmək;
- 8.4.4. Sığorta obyektinin və hadisəsinin araşdırılması üçün sığortaçıya müvafiq şəraiti yaratmaq;
- 8.4.4.1. Sığorta predmeti olan dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinə baxış keçirmək;
- 8.4.4.2. Dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin olduğu yerlərə (dəmir yollarının) və belə nəqliyyat vasitəsinin yerləşdiyi yerin yaxınlığındakı binaya (qurğu və ya evin) baxış keçirmək;
- 8.4.4.3. Dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin real dəyərinin müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə keçirilən ekspertizada iştirak etmək. Bu ekspertiza sığortaçının vəsaiti hesabına keçirilir.
- 8.4.5. Sığortalanmış əmlakın xilas edilməsi (qorunub saxlanması) və ya ona dəymiş zərərin azaldılması üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək;
- 8.4.6. Sığorta obyekti və hadisəsi barədə sığortaçıya doğru və aydın məlumat vermək;
- 8.4.7. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər vermək.
- 8.4.8. Qanunvericilikdən və bu qaydalardan irəli gələn digər vəzifələri yerinə yetirmək.

Maddə 9. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

- 9.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.
- 9.2. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortaçıya məlumat vermiş sığortalı və ya sığorta olunan şəxs, həmçinin faydalanan şəxs, bu maddənin 1-ci bəndi ilə nəzərdə tutulmuş səlahiyyətli dövlət orqanlarına həmin hadisə barədə xəbər verməmişdirsə, sığortaçı qeyd olunan orqanları bu hadisə barədə dərhal məlumatlandırmalıdır.
- 9.3. Sığortalı baş verən hadisə barəsində səlahiyyətli dövlət orqanlarına məlumat verməyə və qanunvericiliklə ona aid edilmiş bütün öhdəlikləri yerinə yetirməyə borcludur.
- 9.4. Sığorta hadisəsi zamanı sığortalı mümkün zərərin qarşısını almaq və miqdarını azaltmaq üçün bütün ağlabatan və mümkün tədbirləri görməlidir.

9.5. Əmlak sığortası müqaviləsi üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya üçüncü şəxs qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, zərər dəymiş əmlakı sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə sığortaçıya və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə təqdim etməlidir.

9.6. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək sığortaçının və ya onun nümayəndəsinin vəzifəsidir.

9.7. Sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək sığortalının, sığortalının tələbi əsasında zərərin qiymətləndirilməsi və hadisənin təfərrüatlarının səlahiyyətli orqanlar vasitəsilə dəqiqləşdirilməsi isə sığortaçının vəzifəsidir.

Maddə 10. SİĞORTA ÖDƏNİŞİ

Sığortalanmış əmlaka vurulan zərərin həcmi müəyyən olunduqdan sonra, sığorta ödənişinin hesablanması aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

10.1. Müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında), sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir, bir şərtlə ki, qismən sığorta barədə müddəa sığorta müqaviləsində əks edilmiş olsun.

10.2. Sığorta şəhadətnaməsində azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda – sığorta ödənişi məbləği azadolma məbləği çıxılmaqla müəyyən edilir.

10.3. Hər bir sığorta hadisəsinə görə sığorta ödənişinin ümumi miqdarı sığorta məbləğini aşmır.

10.4. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

10.5. Sığortaçı sığortalanmış əmlakın məhv olmasının əvəzini ödədikdə və ya onun ayrı-ayrı hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə sığortalının həmin əmlaka və dəyişilmiş hissələrə olan hüquqları sığortaçıya keçir. Bu halda sığorta predmetinin qalıqlarına olan hüquq sığortaçıya keçir.

10.6. Sığortalı həmin hüquqların sığortaçıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur.

10.7. İtmiş, qaçırılmış və ya oğurlanmış əmlakın sonradan tapılması halında sığortaçı tərəflərin qarşılıqlı razılığına əsasən əmlakı özündə saxlamaq və yaxud sığortalıya qaytarmaq hüququna malikdir. İkinci halda əmlaka görə verilmiş sığorta ödənişi sığortaçıya geri qaytarılmalıdır. Əgər əmlak korlanmış vəziyyətdə əldə olunarsa, sığortaçı sığortalıya həmin zərərin əvəzini ödəyir.

10.8. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün aşağıdakı sənədlər tələb olunur:

10.8.1. Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi;

10.8.2. Nəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat şəhadətnaməsi;

10.8.3. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinə vurulan zərərin həcmi (məhv olmuş əmlakın dəyəri) və zərərli əlaqədar birbaşa xərclər barədə sənədlər;

10.8.4. Sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi;

10.8.5. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, hər hansı dövlət orqanına məlumat verilmədikdə, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd;

10.8.6. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarının belə hadisələrin baş verməsi faktını və səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənəd.

10.9. Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği həmin müqavilə üzrə verilmiş sığorta ödənişi həcmində azalmış hesab olunur, lakin sığorta müqaviləsi üzrə təminat qismən sığorta təminatı sayılmır.

10.10. Bu Qaydaların 10.9-cu bəndində nəzərdə tutulmuş halda sığorta məbləğinin azalmış hissəsinə uyğun olaraq, əlavə sığorta haqqı ödənilməklə sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği bərpa edilə bilər.

10.11. Sığortaçı sığorta hadisəsi nəticəsində ortaya çıxan aşağıdakı zərəri ödəyir:

10.11.1. Sığorta predmetinə dəyən zərər;

10.11.2. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinə dəyən real zərər;

10.12. Dəmiryol nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərər aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

10.12.1. Məhv olduqda (tam və ya konstruktiv) – sığorta hadisəsi baş verən andakı bazar qiyməti həcmində;

10.12.2. Təmir olunduqda;

10.12.3. Əgər dəmiryol nəqliyyat vasitəsi tam təmir edilərsə – təmir xərcləri həcmində;

- 10.12.4. Əgər dəmiryol nəqliyyat vasitəsi qismən təmir edilərsə – təmir xərcləri, həmçinin dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin tam təmir xərclərindən artıq olmamaqla, onun təmir olunmayan zədələrinin səbəb olduğu bazar qiymətindəki həcmində.
- 10.12.5. Əgər sığorta müddəti ərzində dəmiryol nəqliyyat vasitəsi təmir edilməz və xarab vəziyyətdə satılmazsa – dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin tam təmiri xərclərindən artıq olmamaqla, onun təmir olunmayan zədələrinin səbəb olduğu bazar qiyməti həcmində.
- 10.13. Sığorta təminatının qüvvədə olma müddəti ərzində dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin hər hansı təmir olunmamış zədədən irəli gələn tam məhv olması (sığorta hadisəsi və ya digər səbəb nəticəsində) halında həmin zədə ilə səbəbli əlaqədə olan tam məhv olmaya görə sığorta ödənişi verilmir.
- 10.14. Ayrı-ayrı hissələrin dəyişdirilməsi zərurəti yarandıqda, zərər köhnəlmə dəyəri çıxılmaqla, dəyişdirilən eyni hissələrin bazar dəyəri həcmində müəyyən edilir.
- 10.15. Sığortaçının seçiminə görə əmlakın təmir xərcləri və ixtisaslaşmış ekspert təşkilatı tərəfindən hazırlanmış, tələb olunan təmirin (bərpanın) qiymətinin ilkin smetası (hesablanması, qiymətləndirilməsi) əsasında, ya da real təmir faktına əsasən müəyyən olunur.
- 10.16. Sığortaçı sığorta olunmuş əmlaka dəymiş zərərin əvəzini yuxarıda göstəriləndiyi kimi müəyyən edilmiş qaydada hər bir sığorta hadisəsi üzrə sığorta məbləği həddində ödəyir.
- 10.17. Sığortaçı zərərin qarşısını almaq və ya azaltmaq məqsədilə sığortalının bilərəkdən ağlabatan və mümkün (səmərəli) tədbirləri görməməsi nəticəsində ortaya çıxan zərəri ödəmək öhdəliyindən azad edilir.
- 10.18. Sığorta hadisəsinin səbəblərinin və şəraitinin aydınlaşdırılması, zərərin həcmi müəyyən edilməsi üçün çəkilən zəruri xərclər, bu xərclərin digər xərclərlə birlikdə sığorta məbləğini aşma bilməsindən asılı olmayaraq sığortaçı tərəfindən ödənilir.
- 10.19. Əgər dəmiryol nəqliyyat vasitəsinin sığorta məbləği onun sığorta dəyərindən (sığorta müqaviləsi bağlandığı gün onun bazar dəyəri) az müəyyən olunmuşdursa, sığortaçı vurulmuş zərərin, sığorta məbləğinin sığorta dəyərində olan nisbətində mütənasib hissəsini ödəyir.

Maddə 11. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNA

- 11.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:
- 11.1.1. bu Qaydaların 9.1-ci maddəsinin tələblərinə əməl edilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyənləşdirmək imkanından məhrum olması;
- 11.1.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə hadisə ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;
- 11.1.3. Müqavilə ilə hərbi risklərin sığortalanması nəzərdə tutulmadıqda hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;
- 11.1.4. Sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;
- 11.1.5. Zərər dəymiş əmlakın sığortaçıya təqdim edilməsi ilə bağlı bu qaydaların 9.5-ci maddəsinə riayət edilməməsinin sığortaçını zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;
- 11.1.6. Qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınmaqla sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;
- 11.1.7. Əmlakın sığortası üzrə sığortalı və ya sığorta olunanın zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərverən zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.
- 11.1.8. Baş vermiş hadisənin sığorta qanunvericiliyinə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;
- 11.1.9. Sığorta hadisəsinin sığorta haqqının növbəti hissəsinin müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda, və ya sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra sığorta hadisəsinin baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

11.2. Sığortalının bu qaydaların 11.1.1.-11.1.9-cu bəndlərində qeyd olunan hərəkətləri qəsdən etdiyi müəyyən olarsa, sığortaçı sığorta müqaviləsini ləğv edə bilər və sığorta hadisəsi baş verərsə, ödəniş verməkdən imtina edə bilər.

Maddə 12. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ VƏ ÖDƏNİŞİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNA BARƏDƏ QƏRAR

Bu Qaydaların 10-cu maddəsində nəzərdə tutulan sənədlərdən sonuncusunun (Mülki Məcəllənin 933.3-cü maddəsi nəzərə alınmaqla) sığortaçıya daxil olduğu tarixdən 7 iş günündən gec olmayaraq sığortaçı sığorta ödənişini verməli, yaxud sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.

Maddə 13. SİĞORTANIN ƏRAZİSİ

Dəmiryol nəqliyyatı vasitələri ancaq sığorta şəhadətnaməsində/ müqaviləsində göstərilmiş ərazidə (sığorta ərazisi/gediş marşrutu) sığortalanmış sayılır.

Maddə 14. AZADOLMA MƏBLƏĞİ

14.1. Azadolma məbləği sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən zərər məbləğindən, qismən sığorta halında isə sığortaçının zərər məbləğindəki payından çıxılır.

14.2. Şərtlə azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda və ya sığorta müqaviləsində razılaşdırılmış hər hansı digər halın baş verməsi şərtlə azadolma məbləği tətbiq edilmir.

14.3. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda həmin məbləğ hər bir halda tətbiq edilir.

Maddə 15. SİĞORTA HAQQI

15.1. Sığorta haqqı risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləğidir.

15.2. Sığorta haqqının miqdarı və ya onun hesablanması və ödənilməsi qaydası könüllü sığorta müqaviləsi ilə müəyyən edilir.

15.3. Sığorta müqaviləsində sığorta haqqının hissə-hissə ödənilməsi razılaşdırıla bilər.

15.4. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir.

15.5. Sığorta haqqı və ya onun hissəsi vaxtında ödənilmədikdə sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu Qaydaların 16.6-cı maddəsinin tələbini nəzərə alaraq yazılı surətdə 15 günədək müddət müəyyən edə bilər.

15.6. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

15.7. Elektron sənəd formasında olan sığorta müqaviləsi üzrə sığorta haqqının ödənilməsi sığortalının müvafiq sığorta qaydaları və sığorta müqaviləsinin şərtləri ilə tanış olmasını, həmin qaydalar və şərtlərlə razılığını, həmçinin sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiqləyir.

Maddə 16. RİSKİN ARTMASI

16.1. Riskin artmasına təsir edən hallar barəsində məlumatı aldıqdan sonra sığortaçı sığorta şəhadətnaməsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini və ya artan riskə mütənasib olaraq əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək hüququna malikdir.

16.2. Əgər sığortalı sığorta şəhadətnaməsinə edilən dəyişikliklərlə razılaşmazsa, və yaxud əlavə sığorta haqqı ödəməkdən imtina edərsə, sığortaçının sığorta müqaviləsinə xitam vermək hüququ var.

Maddə 17. ZƏRƏRİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ

17.1 Sığortaçı dəymiş zərəri müxtəlif üsullarla, o cümlədən zərər dəymiş nəqliyyat vasitəsinin, yaxud digər predmetin və ya hadisə yerinin fiziki və texniki xüsusiyyətlərini müxtəlif vasitələrlə təyin etməklə, sxem və cizgilər tərtib etməklə, foto və video çəkilişlər aparmaqla, bilavasitə özü və ya "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10.10-cu maddəsinin tələbini nəzərə almaqla nümayəndəsi kimi təyin etdiyi sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən müvafiq şəxs vasitəsilə qiymətləndirir. Əmlaka dəymiş zərərin qiymətləndirilməsi sığortaçı tərəfindən təşkil edilməməsinin nəticələri Mülki Məcəllənin 925-ci maddəsinə uyğun olaraq tənzimlənir.

17.2. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin sığortaçı tərəfindən qiymətləndirilməsi, habelə miqdarı barədə tərəflər arasında razılıq əldə edilmədikdə, zərərin miqdarının qiymətləndirilməsi "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10.10-cu maddəsinin tələbi nəzərə alınmaqla təyin olunan müstəqil ekspert tərəfindən aparılır.

Maddə 18. SUBROQASIYA

18.1. Subroqasiya hüququ sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərəre görə məsuliyyət daşıyan şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququdur.

18.2. Faydalanan şəxsin zərərvuran şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.

18.3. Faydalanan şəxs sığorta ödənişini aldıqda subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımi sənədlərlə sığortaçını təmin etməlidir.

18.4. Faydalanan şəxs zərərvuran şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımi sənədləri sığortaçıya verməkdən imtina etdikdə sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən zərərvuran şəxsdən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir.

18.5. Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərərvuran şəxsin özünə və (və ya) müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıya, həmçinin qanunvericiliyə əsasən dəyən zərəre görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

Maddə 19. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI

Bu Qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn mübahisələr sığortaçı ilə sığortalı arasında danışıqlar yolu ilə, tərəflər razılığa gələ bilmədikdə isə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həll edilir.

Maddə 20. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

Bu qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə yə ya lazımi qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 21. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR

Tərəflərin qarşılıqlı razılığına əsasən, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və bu qaydalara zidd olmaması şərtlə, sığorta müqaviləsində əlavə şərtlər nəzərdə tutula bilər.

«Atəşgah» Sığorta Şirkəti ASC

Dəmiryol nəqliyyatı vasitələrinin sığortası üzrə baza sığorta tariflərinin hesablanması və iqtisadi əsaslandırılması

Qeyd edək ki, ümumi sığorta məbləği 100 AZN- dən (və ya onun xarici valyuta qarşılığı) 100 000 000 AZN (və ya onun xarici valyuta qarşılığı) qədər dəyişə bilər.

Qeyd edək ki, burada azadolma məbləği də tətbiq oluna bilər.

Sığorta müddəti əsasən bir ildir.

Hesablamaları bir il müddətinə bağlanmış müqavilə təmsilində nəzərdən keçirdək.

Orta sığorta məbləği: $S = 2\,000\,000$ valyuta

Ödəmənin orta məbləği: $S_0 = 200\,000$ valyuta

Sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı: $q = 0.01$

Gözlənilən müqavilələrin sayı: 100

Metodikaya əsasən netto dərəcə (T_n) üçün aşağıdakı düstur doğrudur:

$$T_n = T_e + T_r$$

Burada T_e - netto dərəcənin əsas hissəsi, T_r – risk üstəliyidir və onlar üçün aşağıdakı bərabərliklər doğrudur (100 valyuta sığorta məbləğine müvafiq):

$$T_e = 100 \cdot q \cdot S_0 / S, \quad T_r = 1.2 \cdot T_e \cdot \alpha(\gamma) \cdot ((1-q) / (nq))^{1/2}$$

$$T_e = 100 \cdot 0.01 \cdot 200000 / 2000000 = 0.1 \text{ valyuta}$$

Risk üstəliyinin hesablanması:

Risk üstəliyi yuxarıdakı düsturla hesablanır:

q -bir sığorta müqaviləsi üzrə sığorta hadisəsinin baş vermə ehtimalı;

n -gözlənilən müqavilələrin sayı;

$\alpha(\gamma)$ -nın γ -dan (γ -təhlükəsizliyin təminatı adlanır və yığılan sığorta haqlarının sığorta hadisələri üzrə sığorta ödənişlərinin verilməsinə kifayət etməsi üçün tələb olunan ehtimaldır) asılı olan qiymətləri aşağıdakı cədvəldən götürülür:

Cədvəl 1

γ	0.84	0.90	0.95	0.98	0.9986
$\alpha(\gamma)$	1.0	1.3	1.645	2.0	3.0

$\gamma = 0.90$, $\alpha(\gamma) = 1.3$.

$$Tr = 1.2 * 0.1 * 1.3 * ((1 - 0.01) / (1000.01))^{1/2} = 0.1552$$

Cəmi netto-dərəcə $Tn = T\theta + Tr = 0.1 + 0.1552 = 0.2552$

Tarif dərəcəsinin strukturu: 50%-netto-dərəcə, 50%-yükləmə.

Tarif yükləməsi	
Komissyon muzd	40%
İşlərin aparılması xərci	8%
Tarif mənfəət	2%

$$\text{Brutto dərəcə } Tb = Tn / (1 - f) = 0.2552 / (1 - 0.50) = 0.5104 \text{ valyuta}$$

Tarif dərəcəsi sığorta predmetinin fiziki xüsusiyyətləri, istismar şəraitləri, sığorta ərazisi və s. amillərdən asılı olaraq differensiallaşdırılır. Ona görə də, yekun tarif dərəcəsi 0.15%-5% aralığında dəyişir.

0.15%-1.0%	Yeni və yaxşı texniki vəziyyətdə olan lokomotiv və vaqonlar; səmərəli və təhlükəsiz istismar şəraiti; müntəzəm texniki baxışlar və təmir işləri; riskli ərazilərin olmaması.
1.1%-2.5%	Orta yaşlı və texniki vəziyyəti qənaətbəxş lokomotiv və vaqonlar; normal istismar şəraiti; bəzi gecikmiş texniki xidmətlər; marşrutda müəyyən riskli zonalar (məsələn, dağlıq ərazilər).
2.6 %-4.0%	Köhnə, texniki baxımı az aparılan və ya qismən pozulmuş dəmiryol vasitələri; yüksək istismar intensivliyi; mürəkkəb relyef və hava şəraitində işləmə; riskli sığorta əraziləri (məsələn, sel və ya torpaq sürüşməsi zonaları).
4.1%-5.0%	Çox köhnə, texniki vəziyyəti zəif olan və qəza riskli vasitələr; təhlükəli yüklərin daşınması; daimi təmir və texniki nasazlıq riski; yüksək təbii fəlakət riskli ərazilərdə istismar (məsələn, zəlzələ, torpaq sürüşməsi, sel bölgələri).